

ציונים
ט ספר שנחלק. מ"י
פ"ט מה' שאצט"ט
ה"ו:
י כל כתבי הקודש.
טוס' שכת יד
ירושלמי שנת פט"ו
ה"א סוטה פ"ג
ה"ד מ"י שם ה"ה:
יא שיה"ש וקהלת.
מ"י שם ה"ו:
יב ר"א קהלת. וכו'.
מגלה ז:

פירוש הרא"ש
ה. ספר וכו' ויהי
בנסוע הארון. הוא
ספר בפני עצמו
בדרכי חצבה עמודיה
שבעה ודרשו חז"ל
(שבת קטו, א) אלו
שבעה ס"ח: מגילת.
פירוש ידועה אחת:
אצ"ר תחכמה

נסופו⁵⁴. לפיכך נראה דגרסינן התם⁵⁵ - ועושה כדי
היקף נחלתו, וכדי לגול עמוד נסופו. והא דתניא
נחלתו⁵⁶ דמלחמין (פ"ב ה"ד), הגליון שנחלת
הספר וכדי היקף כולו מטמא את הידים, אי גרסינן
כדי היקף כלל וי"ל⁵⁸, נחלא,
דהכי קאמר, הגליון
שנחלת הספר שיעור⁵⁹
כדי היקף כולו מטמא את
הידים. ואפי' גרסינן וכדי
היקף צו"ו, דמשמע דתרי
מילי נינהו, לא איירי בהיקף
דנסוף, אלא כולה נחלת
הספר איירי, וגליון
שנחלת הספר היינו שתי
אצטעות שמניח נחלתו,
כמו שמניח צין דף לדף,
כדאמרין דהקומץ רצה
(ל', א'), וכדי היקף כולו -
עדיין הכל נחלתו⁶⁰. ועוד
יש לקיים גירסת
הספרים⁶¹, דהתם איירי
נמצא תורה נביאים
וכתובים דווקא, לפי שאם
היה גולל נחלתו היתה
תורה מנחון, וגנאי הדבר
להניחו כך, שנעשית תורה
שומר לנביאים וכתובים⁶²:
ה [מגילה שכתוב בה

ה בדינו עיקר כי פרשת ויהי בנסוע הארון וגו'
ובנחה וגו' (במדבר י"א) [אלו ה'] (ה)פסוקים (כולם)
הם ספר בפני עצמו. אמרו (שבת קמ"ו) "נחלתו"
(נשים) בנחה ביה חצבה עמודיה שבעה" (משלי ט)
אלו הן ז' ספרי תורה, אכן
הם ז' באמרו כי מתחילת
הספר עד ויהי בנסוע
הארון ספר בפני עצמו, ויהי
בנסוע הארון ספר בפני
עצמו, ומן ויהי בנסוע
הארון עד סוף הספר ספר
בפני עצמו, ויהיה י"ב ספר
סיני שלשה ספרים, וד'
חומשים הנשארים הרי ז'.
ואמרו מגלה שכתוב בה
ר"ל כי היריעה של ספר
כיון שנכתבו בו זה המנין מן
האותיות נתקדשה והיתה
מכתבי הקדש. (רבי יהודה
אומר) י"ח והלכת [כן עזאי:
שמאי ומחומרי בית הלל. אמר רבי שמעון בן עזאי, מקובל
אני מפי שבעים ושנים זקנים ביום שהושיבו את רבי אלעזר
בן עזריה בישיבה, ששיר השירים וקהלת מטמאות את
הידים. אמר רבי עקיבא, חס ושלום, לא נחלק אדם מישראל
על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם
שמונים וחמש אותיות. משמע, דאם כתובה כולה מטמא את הידים⁶⁴, דברוח הקדש נאמר ליכתב⁶⁵. ותימא,
דלא פריך ממתני⁶⁶ לשמואל דאמר צ"ק דמגלה (ה', א') דמגלת אסתר אינה מטמא את הידים. ושמואל
ניחא ליה לאקשויי התם מצריח דקתני צדקא רוח ושיר השירים ואסתר מטמאין את הידים. ומשני, דשמואל
סבר לה כרבי יוסע, דדריש "כתוב⁶⁷ זאת" (שמות י"ז) מה שכתוב כאן, "וזכרון" מה שכתוב במשנה תורה,
צ"ספר" מה שכתוב בנביאים, אצל מגילת אסתר לא נתקן ליכתב דברוח הקדש⁶⁸: קהלת אינו מטמא

הערות ר"ש

המלך בהקהל וכה"ג ביה"כ. [ובש"ס כת"י המבורג הגי' בגמ':
ס"ת שעשה משה]. אך בדפוס: ספר עזר. ובדפ'
שנצינו-פירוש: ספר עזרא, וכ"ה גי' ע"י (שם) וכמו שהעתיק
רבינו. וכ"ה בס' התרומה (שם) ובפ"ה הרא"ש כאן ובדפוס (ת"א)
ג"ב ח"ב. [נפולוגאט כע"ז אי' בגי' המשנה דמס' מו"ק פ"ג
מ"ד] ע"י פירש"י (שם י"ח ב') ובמס' כלים (פט"ו מ"ו) ע"י ש'
בפ"י רבינו. וטעם החילוק בין ספר זה לשאר ס"ת, כי בס'
התרומה (שם) דס"ת שאין קורין בו ברגילות נגלל לתחלת.
54. וכן הך' הרא"ש בפ"י כאן והתוס' (שם). 55. וכ"כ התוס'
(שם) וס' התרומה (שם) בשם ר"י, והרא"ש בפ"י כאן. וכ"ה
ברייטב"א (שם): ויש שמהפכין הגי' בקמיתא. 56. גם בס'
התרומה (שם) הך' כן על תי' ר"י, וכה"ק בשיטמ"ק ב"ב (בשם
גליון שסביב תוס' כת"י) על תוס' דשם. 57. לפיכך: רבי
יהודה אימר' הגליון שבתחלת הספר כו', וכן העתיק רבינו
לקמן בפ"י למ"ה, וכבר עמד בזה בשו"ת ראשית ביכורים (סי'
י' עמ' נ"ו ד"ה אלא), ויעי' בביאורים (בשלהי הע' 20).
58. גם השיטמ"ק (שם) כי כן אחד צד. והגר"א בביאורו
לתוספתא גרס בלא וי"ו, [וגי' הגר"א בטהרת הקדש: ר"א
הגליון שבספר אם יש בה כדי הקיף כולן מטמא את הידים].
59. ע"י חזו"א (ט' סק"ג, צו"ח לעיל בהע' 43) מה שלמד מל'
זה. 60. וכ"כ בס' התרומה (שם) ובשיטמ"ק (שם בשם גליון):
אי נמי וכו'. וע"י מה שהק' בשו"ת ראשית בכורים (שם עמ' נ"ו
ד"ה אלא דצ"ע) על רבינו, ובביאורים (הע' 20). 61. כלפינו:
ועושה לו כדי לגול עמוד בתחילתו וכדי היקף בסופו. והר"ד
רבינו הללו בתוס' (שם) ובמדרכי (סופ"ק שם תק"א).
62. וכע"ז: כי בחי' הרמב"ן (שם) בשם י"א, וסיים שזה כדרך

הערות רמב"ם
נב כך נראה לפענח
התורה מכ"י שברפ"ו.
ובבארות המים:
הפסוקים אלו הם ספר
כפ"ע.
נב צ"ל: במדבר (בארות
המים).
נב כ"ה בב' כתבי היד.